

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ БІЗНЕСУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

А. О. РЕВУЦЬКА, кандидат економічних наук

Ю. А. ЦИМБАЛЮК, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

В статті розглядаються ключові моменти застосування стратегічного управління в управлінні інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств бізнесу. Обґрунтовано необхідність формування на підприємстві інвестиційної стратегії, як одної з ефективних інструментів управління інвестиційною діяльністю підприємства в кризових умовах господарювання. Визначено можливість коригування інвестиційної стратегії з урахуванням зміни зовнішніх умов господарювання і нових можливостей розвитку підприємства. Також в статті проаналізовано теоретичні положення, спрямовані на розвиток стратегічних засад державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств бізнесу як інструменту здійснення соціально-економічної політики.

Ключові слова: *бізнес, стратегічне управління бізнесом, інновації, інвестиції, підприємство, інвестиційна діяльність, національна економіка, психологія бізнесу, інвестиційна стратегія, форми господарювання, криза, державне регулювання, стратегічне управління, національна економічна система, малий бізнес, інноваційна економіка, регіональна економіка.*

Постановка проблеми. За сучасних кризових умов господарювання особливої актуальності набувають питання формування перспективних напрямків інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і, зокрема, формування інвестиційної стратегії суб'єктів господарювання. Ефективним інструментом вирішення вказаної проблеми є стратегічне планування інвестиційно-інвестиційної діяльності. На сучасному етапі реалізації інвестиційної стратегії на підприємствах обмежена в основному реальними інвестиціями.

Реформи в сфері економіки та державного управління в Україні призвели до становлення підприємництва як дієвого інституту національної економічної системи. Поступове формування нормативно-правової бази та засад державного регулювання сприяли активізації діяльності малих та середніх форм бізнесу, перш за все в таких сферах, як торгівля, послуги, сільське господарство та будівництво. Розвиток малого підприємництва має значний вплив для соціально-економічного розвитку країни, оскільки зазначений сектор впливає на структуру економіки, конкурентоспроможність товарів та послуг на

внутрішньому та зовнішньому ринках, стан зайнятості населення. В свою чергу інноваційно-інвестиційний розвиток малого бізнесу є важливим як для економіки всієї країни, так і окремого регіону, оскільки специфікою малого підприємництва є те, що суб'єкти господарювання мають виражену регіональну орієнтацію, тобто формують напрямки своєї діяльності на основі тенденцій місцевого попиту, структури регіональної економіки, наявності природних ресурсів. Як показують дослідження вчених [1–5], інноваційний потенціал малого бізнесу у вітчизняній національній економіці реалізується недостатньо, хоча має переваги із великими підприємствами у розв'язанні соціально-економічних проблем розвитку галузей економіки. Малий бізнес не здатний розвиватися без державної підтримки. У період інноваційної економіки необхідною умовою ефективного поступального розвитку країни є виважена державна політика, яка має сформовані мету, завдання, варіанти адаптивних інструментів та механізмів. Отже, однією з найважливіших функцій держави є формування механізмів державного регулювання підприємницької діяльності, які ґрунтуються на стратегічному підході.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні основи сутності підприємництва закладені в працях таких зарубіжних економістів, як П. Алмейда, Дж. Болтон, М. Вебер, А. Маршалл, А. Сміт, І. Тюнен, І. Шумпетер та інші. Як правило, ці роботи переважно присвячені визначенню сутності, джерел розвитку та розгляду організаційно-економічної складової діяльності бізнесу. Вітчизняні дослідники почали приділяти увагу проблематиці розвитку малого і середнього бізнесу та важливості його підтримки з боку держави наприкінці 80-початку 90 х років ХХ століття, що підтверджують роботи З. Варналія, М. Войнаренка, О. Горбачевської, А. Бутенко та ін.

Питанням управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства в економічній літературі приділяється досить багато уваги. Серед вітчизняних авторів, проблематика робіт яких стосується цих питань, слід відзначити Ю. М. Бажала, І. О. Бланка, М. П. Денисенка, Г. В. Козаченко, Т. В. Майорову, А. А. Пересаду, В. Г. Федоренка, Н. А. Хрущ, О. М. Ястремську та інших, а серед зарубіжних вчених-економістів - Г. Александера, Дж. Бейлі, Г. Бірмана, С. Бріггема, Л. Гітмана, М. Джонка, Ф. Фішера, У. Шарпа, Г. С. Шмідта та інших. Проте, подальшого вирішення потребує наукова проблема формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства в кризових умовах господарювання та дослідження стратегічних засад державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку бізнесу є актуальним як в науковому плані, так і з практичної точки зору.

Метою статті є обґрунтування необхідності подальшої розробки теоретичних положень, спрямованих на розвиток стратегічних засад державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва як інструменту здійснення соціально-економічної політики.

Методика досліджень. Методологічною та теоретичною основами дослідження є наукові розробки вітчизняних та закордонних вчених щодо

стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком бізнесу в кризових умовах господарювання. Сам процес дослідження становлять діалектичний метод наукового пізнання та системний підхід до вивчення інноваційно-інвестиційних процесів, методи абстрактно-логічний, стратегічного управління, SWOT-аналізу, оцінок ефективності інноваційно-інвестиційних процесів в кризових умовах господарювання, спостереження, узагальнення - в процесі розробки остаточних висновків на основі одержаних результатів.

Результати досліджень. Етапи стратегічного управління достатньо добре обґрунтовані в науковій літературі і включають такий набір заходів:

- 1) визначення місії організації;
- 2) установлення (коригування) цілей;
- 3) визначення стратегій («стратегічного набору») та заходів щодо їхньої реалізації;
- 4) передбачення послідовності дій у межах досить тривалого часу та закріплення її у планах, проектах і програмах різного типу, що є інструментами досягнення цілей та реалізації стратегій;
- 5) організація виконання планових завдань; 6) облік, контроль та аналіз їхнього виконання [7, с. 421].

За сучасних умов керівники підприємств повинні приймати господарські рішення, зокрема і щодо інвестицій та щодо інновацій, зокрема, в умовах невизначеності наслідків таких рішень, в умовах підвищеного ризику. Стратегічне планування має безпосереднє відношення до прийняття інвестиційних рішень, оскільки повинне забезпечити узгодження довгострокових цілей підприємства з необхідними для їхнього досягнення ресурсами. Згідно з обраною базовою стратегією розвитку, підприємству необхідно сформулювати часткові стратегії, що відображають потенційні можливості окремих сфер його діяльності і окремих підрозділів. Інноваційно-інвестиційна стратегія повинна займати важливе місце в системі стратегічного планування підприємства, оскільки саме ця стратегія визначає перспективний розвиток суб'єкта господарювання.

Інноваційна модернізація матеріально-технічної бази виробництва, спроможність запропонувати споживачеві товари та послуги нового типу стали основним засобом сучасної конкурентної боротьби, а інноваційний розвиток підприємств розглядається як шлях подолання економічної кризи. Як зауважує в своїх дослідженнях І. Шумпетер, важливим фактором формування підприємництва є його здатність створювати та розповсюджувати інновації [6]. Особливо це є актуальним для малих підприємств, частина з яких на сьогоднішній день сформували спеціалізований сегмент інноваційного бізнесу, що представлений фірмами, орієнтованими на розвиток високих технологій, а також венчурними фірмами, діяльність яких пов'язана із впровадженням високоризикових інноваційних проектів. Як доводять сучасні дослідження, витрачаючи лише від 2 до 5 % загального обсягу коштів, спрямовані на наукові дослідження і розробки, малий бізнес і в США, і в Західній Європі є джерелом

до 50 % нововведень [8]. Інновації як результат інноваційної діяльності, з одного боку, мають бути зорієнтовані на повніше задоволення потреб споживачів, а з іншого - на отримання конкретного економічного ефекту [9]. Отже, виникає потреба в розробці довгострокової політики для досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку суспільства на основі підтримки інноваційно-інвестиційної складової діяльності саме малого підприємництва. В зв'язку з цим держава має впроваджувати правові, фінансові та організаційні заходи із стимулювання стратегічної підтримки інноваційно-інвестиційної активності малого підприємництва, реалізація яких стає можливою за умови розробки відповідної системи стратегічного управління.

Як показує аналіз напрацювань вітчизняних дослідників розвитку малого бізнесу [4, 5], сучасні реалії характеризуються наступними проблемами, які ми пропонуємо класифікувати наступним чином:

- проблеми об'єктивного характеру (обмеженість власних фінансових ресурсів, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність ефективного діалогу між публічною владою та представниками малого бізнесу; складність у впровадженні інноваційних процесів у виробничій діяльності та управлінні);

- проблеми суб'єктивного характеру (дисонанс у напрямках державної підтримки малого бізнесу у зв'язку із змінами в державній політиці; асиметричність інформації для малого та крупного бізнесу; недостатній рівень професіоналізму та компетентності управлінців-підприємців).

Вищезазначені фактори прямим чином впливають на формування та подальше використання інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання малого бізнесу, створюють підґрунтя для негативної оцінки інвестиційної привабливості.

Проблеми недостатньої активізації інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств малого бізнесу обумовлені недосконалістю наявних механізмів державного регулювання інноваційного розвитку та сприйнятливості до нововведень. Вирішенню поставленої проблеми має сприяти застосування концепції стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств малого бізнесу. Саме стратегічне управління здатне забезпечити реалізацію основних напрямів державної політики в сфері інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу, оскільки сприятиме встановленню та подальшому розвитку координації зв'язків та відносин між учасниками процесу, а також узгодженню інтересів та цілей суб'єктів господарювання та держави.

Реалізації стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком малого бізнесу сприятиме формування відповідної системи управління, яка здатна забезпечити досягнення наступних цілей:

- економічної – активізація виробничої та збутової діяльності підприємств малого бізнесу на основі реалізації продуктових, технологічних та організаційних інновацій;

- фінансової – отримання доступу до фінансових ресурсів, набуття можливостей реалізації інноваційних проектів; поєднання очікуваного рівня

прибутковості інвестицій в інноваційну діяльність та можливих ризиків, які можуть гальмувати діяльність підприємства в майбутньому;

- ринкової – підсилення ринкової позиції малих підприємств;
- соціальної – підвищення рівня зайнятості та якості життя населення сільських територій.

Система стратегічного управління розвитком малого бізнесу передбачає реалізацію стратегічних заходів на трьох рівнях: національному, регіональному, муніципальному. На кожному із зазначених рівнів визначається перелік економічних та адміністративних інструментів, що сприятимуть ефективності публічної політики в сфері підтримки малого бізнесу. При цьому матиме місце адресна підтримка стратегічно важливих суб'єктів господарювання малого бізнесу. Важливим за цих умов є визначення обсягів та джерел фінансової підтримки, а також критеріїв результативності діяльності органів влади кожного рівня, що відповідальні за прийняття рішень та їхню подальшу реалізацію. В зазначеному контексті має бути враховано, що система стратегічного управління регіонального та муніципального рівня є відкритим формуванням, що інтегровано в єдиний національний економічний простір. З іншого боку, процеси децентралізації публічного управління, що відбуваються наразі в Україні, створюють умови для автономності зазначеної системи. Це дає змогу забезпечувати цілеспрямований вплив на процеси інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу як самостійного ринкового інституту.

Формування системи стратегічного управління та подальша реалізація державної політики в сфері підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств малого бізнесу можуть бути здійснені лише за умов достатності ресурсів, перш за все фінансових, тобто стратегічні рішення на всіх рівнях державного та публічного управління мають прийматись в узгодженні з наявним інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємств малого бізнесу окремого регіону чи територіальної громади.

Функціонування зазначеної системи стратегічного управління має здійснюватися на основі наступних вимог (табл.). Таким чином, відповідність системи стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком малого бізнесу зазначеним критеріям дозволить підвищити її результативність в умовах зміни факторів оточуючого середовища.

Сьогодні вироблення інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства має виходити з того, після певного поживавлення, що вітчизняна економіка опинилась у фазі кризи. У цій ситуації виграє те підприємство, яке зуміє використати зміни зовнішнього середовища у своїй інвестиційній стратегії. Так, поширення кризових явищ в значній мірі перешкоджає залученню необхідних обсягів інвестицій та реалізації інноваційних ідей. Тому більшість суб'єктів господарювання прийме рішення на користь пасивної інвестиційної стратегії, що дозволить забезпечити не погіршення їхнього фінансового стану. Окрім цього, важливою умовою, що визначає актуальність розробки інноваційно-інвестиційної стратегії підприємств, є її відповідність етапу життєвого циклу підприємства.

Табл. Вимоги щодо функціонування системи стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств малого бізнесу

Вимога	Зміст вимоги
Цілісність	Стратегічне управління інноваційно-інвестиційним розвитком малого бізнесу є складовою державної економічної політики та інструментом державного регулювання розвитку економіки
Територіальність	Прийняття стратегічних управлінських рішень впливає з умов розвитку інноваційного-інвестиційного потенціалу малого бізнесу окремого регіону та території
Комплексність	Ефект та результативність функціонування системи стратегічного управління формується на основі ефективності реалізації стратегічних напрямів на регіональному та муніципальному рівнях
Узгодженість	Відповідність потреби в інноваційних розробках потенціальному обсягу інвестицій
Гнучкість	Для пристосування до можливих змін в економічному та політичному середовищі система стратегічного управління повинна мати гнучку структуру, здатну змінювати якісний і кількісний склад її елементів
Адаптивність	Передбачає проведення своєчасних оперативних трансформацій в структурі системи стратегічного управління із врахуванням викликів
Синергічність	Передбачає єдиний напрямок дій всіх складових системи стратегічного управління, внаслідок чого підвищується ефективність впроваджуваних заходів

Джерело: сформовано автором

У цьому ракурсі інвестиційна стратегія дозволить адаптувати інвестиційну діяльність підприємства до можливих кардинальних змін у його економічному розвитку. Водночас, зміни цілей операційної діяльності підприємства, що обумовлені диверсифікацією виробництва, також визначають актуальність розробки інвестиційної стратегії.

Щоб уникнути періоду «спаду», за яким, як найгірший варіант, може наступити фаза ліквідації, необхідно вчасно диверсифікувати діяльність підприємства, тобто відмовитись від напрямків діяльності, що не приносять дохід, і, навпаки, розробити нові напрямки діяльності, що приносять дохід. Відповідна диверсифікація форм інвестиційної діяльності підприємства за цих умов повинна бути прогнозована і оптимально збалансована з урахуванням ресурсного потенціалу підприємства, що забезпечиться за рахунок розробки ефективної інвестиційної стратегії.

В умовах нестабільної економіки, високих темпів інфляції, змін у податковій політиці ефективність реального інвестування значно знижується, а більш ефективними стають фінансові інвестиції. Сформований підприємством

портфель цінних паперів за певних умов може використовуватись як фінансовий резерв. Мета системи стратегічного управління має бути реалізована шляхом виконання наступних поставлених завдань:

- збільшення потужностей сектора малого бізнесу та нарощування його інноваційно-інвестиційного потенціалу;

- створення механізму підтримки діяльності підприємств малого бізнесу на довгостроковій основі в рамках діючих інноваційних систем національного та регіонального рівнів;

- реалізація антимонопольної політики як ефективного інструменту державного регулювання конкуренції і створення умов для інвестиційних надходжень;

- кореляція пріоритетних напрямків інноваційного розвитку окремого регіону та суб'єктів господарювання малого бізнесу;

- зниження податкового навантаження на сектор малого бізнесу та реалізація напрямків державного регулювання в частині перерозподілу податкових надходжень між органами регіональної влади та місцевим самоврядуванням; таким чином відбуватиметься мотивація місцевої влади до управління малим бізнесом через податкові важелі;

- формування регіональної мережі державних та громадських організацій, що здійснюватимуть інфраструктурну підтримку активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств малого бізнесу;

- створення мережі фінансових інститутів (невеликих банків, кредитних спілок) для забезпечення малих підприємств для спрощення формування підприємствами малого бізнесу стартового капіталу та реалізації ризикових інвестиційних проектів;

- розробка механізмів взаємодії держави та малого бізнесу на засадах державно-приватного партнерства; - спрощення механізмів управління правами інтелектуальної власності;

- державне стимулювання взаємодії великого бізнесу і малих підприємств в умовах реалізації інноваційних проектів.

Процес стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком буде результативним за умови моніторингу програмних заходів підтримки малого бізнесу органами публічної влади та формування дієвої системи зворотного зв'язку між бізнесом та владою на всіх рівнях. Механізми державної підтримки мають використовувати інструменти та методи, перш за все, регіонального та муніципального рівнів, оскільки саме на цих рівнях зв'язок між владою та суб'єктами господарювання малого бізнесу і найбільш тісним. Проте ефективність реалізації програм цих рівнів визначається сформованим інституційним середовищем підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку: як його формальною складовою (банківською системою, нормативно-правовою базою, структурою органів державного регулювання і публічної влади), так і неформальною (системою бізнес-цінностей, розвитком соціальної відповідальності бізнесу, а також рівнем довіри суб'єктів господарювання до політики публічної влади).

Висновки. Зростання невизначеності за умов світової фінансово-економічної кризи обумовлює підвищення ролі інноваційно-інвестиційної стратегії у забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Процес розробки інноваційно-інвестиційної стратегії є важливою складовою загальної системи стратегічного управління підприємством. Урахування взаємозв'язку інноваційно-інвестиційної стратегії з іншими складовими стратегічного набору підприємства значно підвищить ефективність її розробки. Формування інноваційно-інвестиційної стратегії має здійснюватися на основі всебічного аналізу особливостей зовнішнього економіко-правового середовища, специфіки галузі та внутрішніх особливостей підприємства.

Система стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком малого бізнесу має створити умови для ефективної державної підтримки підприємництва та виступати складовою аналогічного механізму. Від результативності стратегічного управління залежить забезпечення інвестиційної активності малого бізнесу, збільшення впливу малого бізнесу на соціально-економічний стан розвитку територій та їхню фінансову забезпеченість, зростання конкурентоспроможності підприємств та активізація їхньої зовнішньоекономічної діяльності. Однак, розробка зазначеної системи має передбачати, перш за все, формування інструментів мотивації для діючих суб'єктів господарювання.

Література

1. Бутенко А., Войнаренко М., Ляшенко В. Модернізація механізмів розвитку малого та середнього бізнесу: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2011. 326 с.
2. Варналій З. С., Кузнєцова І. С. Державна регуляторна політика у сфері малого підприємництва. К.: Ін-т екон. прогнозування, 2002. 104 с.
3. Горбачевська О. В., Рим Н. Н. Проблема підприємництва в економічній теорії. *Науковий вісник*. 2006. №16 (1). С. 242–249.
4. Жирко С. О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/200712/doc/2/25>.
5. Швець Г. Сучасні тенденції малого підприємництва в Україні. URL: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2017_10_20.
6. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Пер. з англ. В. Старка. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.
8. The World Bank. Data catalog. Available at: <http://data.worldbank.org>
9. Іжевський В. В. Економічна сутність інновацій та інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20 (3). С. 121–127.

References

1. Butenko, A., Voinarenko, M., Liashenko, V. (2011). *Modernization of mechanisms for small and medium business development*. Donetsk, 2011. 326 p. (in Ukrainian).
2. Varnaliy, Z., Kuznetsova, I. (2002). *State regulatory policy in the field of small business*. Kiiiv: NAS of Ukraine, 2002. 104 p. (in Ukrainian).
3. Horbachevs'ka, O. V. (2006). The problem of entrepreneurship in economic theory. *Naukovyj visnyk*, 2002, vol. 16, iss. 1, pp. 242–249. (in Ukrainian).
4. Zhyrko, S. O. (2008). Problems of small and medium business development in Ukraine. Retrieved from: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/200712/doc/2/25.pdf> (in Ukrainian).
5. Shvets, H. (2017). Current trends in small and medium enterprises in Ukraine. Retrieved from: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2017_10_20 (in Ukrainian).
6. Shumpeter, J. (2011). *Theory of economic development: research of incomes, capital, credit, percent and economic cycle*. Kyiv: VD «Kyievo-Mohylians'ka akademiia», 2011. 242 p. (in Ukrainian).
7. Shershneva, Z. E. *Strategic Management*. K.: KNEU, 2004. 699 p. (in Ukrainian).
8. The World Bank. Data catalog. Retrieved from: <http://data.worldbank.org>.
9. Izhevs'kyj, V. V. (2010). Economic essence of innovations and innovative activity of enterprise. *Naukovyj visnyk NLTU*, 2010, no. 20 (3), pp. 121–127 (in English).

Аннотация

Ревуцкая А. О., Цимбалюк Ю. А.

Стратегическое управление инновационно-инвестиционным развитием бизнеса в кризисных условиях хозяйства

Статья рассматривает ключевые моменты применения стратегического управления в управлении инновационно-инвестиционным развитием предприятий малого бизнеса в контексте государственного регулирования. Целью статьи является разработка теоретических положений, направленных на развитие стратегических основ государственного регулирования инновационно-инвестиционного развития малого предпринимательства как инструмента воплощения социально-экономической политики. Отмечено влияние функционирования института малого предпринимательства и его инновационно-инвестиционной активности на социально-экономический развитие страны. На основе обобщения наработок ведущих ученых отмечено, что государственная поддержка инновационно-инвестиционной деятельности субъектов хозяйствования малого бизнеса крайне важна для развития регионов и территориальных общин. Обозначен перечень проблем объективного и субъективного характера развития малого бизнеса на современном этапе.

Обосновано, что при современных условиях развития экономики актуальна потребность в разработке долгосрочной политики государства на

основе поддержки инновационно-инвестиционной составляющей деятельности малого предпринимательства. Отмечено, что стратегическая поддержка инновационно-инвестиционной активности малого предпринимательства, возможна при разработке соответствующей системы стратегического управления. Обозначены основные цели функционирования указанной системы. Определено, что система стратегического управления развитием малого бизнеса предусматривает реализацию стратегических мероприятий на национальном, региональном и муниципальном уровнях, на каждом из которых определяется перечень экономических и административных инструментов, которые будут способствовать эффективности государственного регулирования в сфере малого бизнеса.

Разработано основные требования по функционированию системы стратегического управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий малого бизнеса, соответствие которым позволит повысить ее результативность в условиях изменения факторов окружающей среды. Определен перечень задач, которые должны быть реализуемые в процессе функционирования системы стратегического управления. Установлено, что процесс стратегического управления инновационно-инвестиционным развитием будет результативным при мониторинге программных мероприятий поддержки малого бизнеса органами публичной власти и формирования действенной системы обратной связи между бизнесом и властью на всех уровнях.

Ключевые слова: бизнес, стратегическое управление бизнесом, инновации, инвестиции, предприятие, инвестиционная деятельность, национальная экономика, психология бизнеса, инвестиционная стратегия, формы хозяйствования, кризис, государственное регулирование, стратегическое управление, национальная экономическая система, бизнес, инновационная экономика, региональная экономика.

Annotation

Revutska A. O., Tymbalyuk Y. A.

Strategic management of innovative and investment business development in crisis of economic conditions

The article considers the key points of application of strategic management in the management of innovation and investment development of small businesses in the context of state regulation. The purpose of the article is to develop theoretical provisions at developing of strategic principles of innovation and investment development of small business as a tool for implementing socio-economic policy.

The influence of the functioning of small business institute and its innovation and investment activity on the socio-economic development of the has been justified. According to the generalization of leading scientists researches, it has been noted that the state support of innovation and investment activities of small businesses is extremely important for the development of regions and local communities. The list of problems of objective and subjective nature of small business development at the present stage has been outlined. It has been substantiated the need to develop a long-term policy of the state based on the strategic supporting of innovation and investment component of small business. It has been noted that the strategic supporting of innovation and investment activity of small business is possible

provided the development of an appropriate system of strategic management. The main goals of this system has been outlined. It has been determined that the system of strategic management of small business development involves the implementation of strategic measures at the national, regional and municipal levels, each of which determines the list of economic and administrative instruments that will contribute to the effectiveness of state regulation of small business.

The basic requirements for the functioning of the system of strategic management of innovation and investment development of small businesses have been developed. The conformity to these criterias will increase the effectiveness of strategic management. The list of tasks to be implemented in the process of functioning of the strategic management system has been determined. It has been established that the process of strategic management of innovation and investment development will be effective on the monitoring basis. It would establish the program measures for support of small business by public authorities and the formation of an effective feedback system between business and government at all levels.

Key words: *business, strategic business management, innovations, investments, enterprise, investment activity, national economy, business psychology, investment strategy, forms of management, crisis, state regulation, strategic management, national economic system, small business, innovative economy, regional economy.*

УДК 338.512

DOI 10.31395/2415-8240-2021-99-2-69-81

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Л. А. ПАРХОМЕНКО, кандидат економічних наук

О. В. ЗАГОРОДНЮК, кандидат економічних наук

Л. В. ДЛУГОБОРСЬКА, викладач

Уманський національний університет садівництва

У статті на основі семантичного аналізу (терміни «витрати», «менеджмент», «управління витратами», «підприємство», «управління витратами на підприємстві», «метод») і визначення місця методів управління витратами в системі управління витратами на підприємстві визначається суть таких методів управління. Наведено хронологію розробки методів управління витратами на підприємстві та наведено їх характеристики. Окремо розроблено та запропоновано класифікацію методів управління витратами суб'єктів господарювання.

Ключові слова: *витрати, класифікація, метод управління витратами, підприємство, управління витратами.*

Постановка проблеми. Криза національної економіки, яка охопила період у дванадцять років, суттєво змінила підходи вітчизняних підприємців до управління. Проблеми з продажами, збиткова діяльність вимагали зосередження уваги на антикризовому управлінні (антикризовому фінансовому